

PROBLEME DE RESTAURARE RIDICATE DE UN VAS CERAMIC ȘTAMPILAT

Importanța studiului ceramicii a fost subliniată în nenumărate rânduri de cercetătorii care s-au ocupat îndeaproape de istoria dezvoltării societății românești din cele mai vechi timpuri. Ceramica romană, ținând seama de formele și tehnica de confecționare, are un caracter unitar în întreg Imperiul. Ceramica romană poate fi împărțită în două mari categorii: ceramica de lux și ceramica comună.

Prima categorie cuprinde terra sigillata și ceramică ștampilată folosite ca decor, desigur de pătura avută, iar din a doua categorie fac parte obiectele folosite la bucătărie sau la iluminat.

Ceramica ștampilată este o ceramică fabricată dintr-o pastă ce prezintă unele materiale de umplură vizibile (nisip mai grosier) acoperită cu angobă de culoare roșu, cărămiziu sau galben verzui. Glazurarea obiectelor ceramice s-a făcut în perioada târzie a imperiului roman la un număr redus de obiecte ceramice. Conține aceleași elemente ca și sticla iar conținutul de aluminiu crește aderența și aplicarea sa pe lut. Această tehnică a fost una din procedurile caracteristice de manufactură ale ceramicii romane, dar nu a fost folosită în mod obișnuit. Vasul care face obiectul acestui articol a fost restaurat la Laboratorul de restaurare a Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei și a fost descoperit în P-ța Muzeului din Cluj-Napoca. La intrarea în laborator vasul se prezenta sub forma mai multor fragmente acoperite cu depuneri de pământ. Examinând fragmentele s-a constatat posibilitatea reconstituirii obiectului întrucât existau toate elementele care să permită întregirea obiectului, o porțiune din fundul vasului, corp și buza.

De menționat un element foarte important, la ceramica ștampilată ritmicitatea modelului neavând nici din acest punct de vedere dificultăți de reconstituire.

Motivele ornamentale ale vasului sunt dispuse pe trei registre astfel: în partea superioară o friză cu rozete florale cu trei petale. Sub această friză se afla un alt registru compus dintr-un registru de trei flori cu opt petale urmat de un registru de patru frunzulițe alungite și șerpuite.

Cel de-al treilea registru în partea inferioară, o friză de rozete florale asemănătoare cu cele din registru al doilea, doar că acestea sunt de dimensiune mai mică.

RESTAURAREA PROPRIU-ZISĂ. *Curățire* – O primă operație a fost curățirea foarte atentă a fragmentului sub un jet constant de apă, cu ajutorul unui burete s-au îndepărtat resturile de pământ urmând ca unele depuneri de pe și din orificiile ceramicii să fie îndepărtate mecanic cu un bisturiu și o spatulă. *Uscarea* – s-a făcut pe hârtie de filtru la o temperatură de 25° C, glazura nepermițând o uscare artificială, fapt ce a necesitat o uscare naturală timp mai îndelungat. *Conservarea* – constă în pulverizarea de nitrolac în proporție de (3:1) pentru a intra bine în porii ceramicii după care sa imersat fragmentul în nitrolac puțin mai vâscos (proporție 2:1) pentru a proteja suficient de bine suprafața ceramicii. *Lipirea și consolidarea fisurilor*. O etapă importantă o constituie lipirea fragmentelor, care s-a realizat cu adeziv transparent. Pentru consolidarea fisurilor s-a întins un strat subțire de adeziv atât pe interior

cat și pe exteriorul fisurii, tensionând puțin fisura pentru a aderarea adezivului după care s-a fixat fragmentul cu ajutorul unei cleme. *Întregirea obiectului și refacerea modelului.* După asamblarea fragmentelor s-a observat că lipsea o porțiune din buză, fapt care a determinat reconstituirea plombei care s-a făcut cu ajutorul mulajului din lut fixat în interiorul fragmentului peste care s-a turnat un lapte de gips, urmând finisarea pentru a completa porțiunea care va fi amprentată. *Executarea negativului și refacerea pozitivului.* Înainte de a lua amprenta în vederea executării negativului, originalul a fost pensulat cu un ulei siliconic pentru facilitarea desprinderii cu o mai mare ușurință a negativului.

S-a preparat pasta siliconică urmând turnarea și presarea în prima fază a unui strat subțire de pastă siliconică, pentru a ampreta cel mai mic detaliu al decorului, după care s-a așezat un al doilea strat de cauciuc mai consistent, presându-se în continuare, până când pastă siliconică a luat puțină vâscozitate.

A urmat turnarea tiparului. Din argilă s-a realizat un calup de lut mai mare decât originalul în care au fost fixate fragmentele precum și negativul urmând ritmicitatea ornamentului, urmând completarea cu gips a porțiuni lipsă până când s-a ajuns la grosimea peretelui original. După priza gipsului completă s-a îndepărtat atât tiparul de lut cât și negativul, astfel partea exterioară a vasului rămânând perfectă. Finisarea interiorului vasului s-a făcut cu o racletă, hârtie abrazivă și o plasă metalică fină.

Integrarea cromatică a fost realizată cu culori de ulei (verde crom, galben și alb) astfel obținându-se o culoare cât mai aproape de cea originală. Porțiunea completată și integrată cromatic a fost pensulată cu un strat de nitrolac iar originalul cu o soluție de nitrolac diluat pentru conservarea finală. În concluzie vrem să aducem câteva motivații care justifică această metodă – scurtarea duratei de lucru, executarea negativului și a pozitivului dintr-o singură bucată fără a mai fi nevoie de executarea de stampile, finisarea doar în interiorul obiectului.

Mesajul și scopul final al restaurării a fost acela de a sublinia importanța acestei profesii și păstrarea cât mai mult timp a mărturiilor trecutului, concretizate în bunuri culturale.

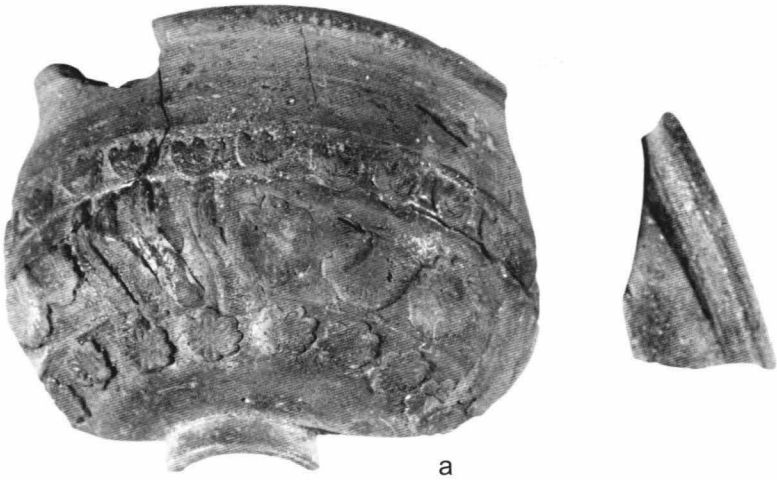
BIBLIOGRAFIE

- M. V. Farmacovschi, *Conservarea și restaurarea colecțiilor de muzeu*, Ministerul Culturii București, 1954.
 Daniela Ciugudean, *O nouă tehnică de restaurare a ceramicii de tip terra sigillata*, Revista Muzeelor, 2, 1990.
 Dorin Alicu, *Opaițele Romane – Die romischen lampen Ulpia Traiana Sarmizegetusa*, București, 1994.
 Maria Elisabeta Lukacs, *Probleme de restaurare ridicate de un vas de ceramica roman*, Acta Musei Napocensis, XVI, 1979.

RESTORATION ISSUES RAISED BY A STAMPED CERAMIC VESSEL

Abstract

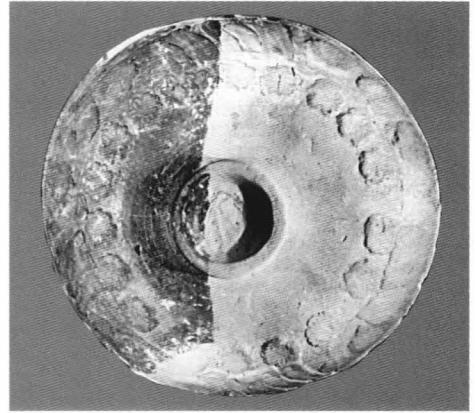
The article reads about a stamped pot discovered in the Museum Square in Cluj-Napoca, in a precarious state of conservation. The object was assembled and completed in one piece thanks to the negative of silicon rubber. The object is now ready to be exhibited.

a

b

c

d

a. înainte de restaurare; b. în timpul restaurării; c. negativul din cauciuc siliconic; d. după restaurare.